

Hadis ve Sünnet Alg?s? Ölçe?i (HSÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hadis ve Sünnet Alg?s? Ölçe?i (HSÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22548>

Özet

Hadis ve Sünnet Algısı Ölçeği (HSÖ), 2020 yılında Macit Demirel ve Arif Duran tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle **meslek yüksekokulu öğrencilerinin** İslam dininin temel kaynaklarından olan Hadis ve Sünnet kavramlarına yönelik sahip oldukları algıları, tutumları ve bilgi düzeylerini sistematik olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 10 maddeden oluşmakta olup, cevaplar 5'li Likert Ölçeği formatında (1= kesinlikle katılmıyorum, 5= kesinlikle katılmıyorum) toplanmaktadır. Geliştirme çalışması, öğrencilerin bu kaynaklara ne ölçüde değer verdiğini, onları nasıl yorumladığını ve günlük yaşam pratikleriyle ilişkilendirip ilişkilendirmediğini ortaya koymak üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilme süreci, **psikometrik** standartlara uygun olarak gerçekleştirilmiş olup, elde edilen sonuçlar ilgili akademik yayınlarda detaylıca sunulmuştur. HSÖ, din eğitimi, ilahiyat ve sosyal psikoloji alanlarında öğrencilerin dini algılarını incelemek isteyen araştırmacılar için önemli bir araç sağlamaktadır. Ölçeğin orijinal çalışması, Seben Özge Baysal Meslek Yüksekokulu öğrencileri örnekleminde yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Hadis, Sünnet, Dini Algı, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme, Meslek Yüksekokulu, Psikometri, İlahiyat, Likert

Yazarlar

Macit DEMİREL, Arif DURAN

Amaç

Hadis ve Sünnet Algısı Ölçeği (HSÖ)'nin temel amacı, yükseköğretim seviyesindeki öğrencilerin, İslam dininin Kur'an-ı Kerim'den sonraki en önemli bilgi kaynağı kabul edilen Hadis ve Sünnet hakkındaki **bilişsel** ve **duygusal** algılarını nitel ve nicel olarak ölçmektir. Bu algılarının belirlenmesi, din eğitimi müfredatlarındaki etkinliğini değerlendirmek ve öğrencilerin dini kaynaklara ilişkin modern yorumları ne ölçüde benimsediğini anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Ölçek, öğrencilerin Hadis ve Sünnet'in otantikliği, uygulanabilirliği ve günümüz şartlarına uyumu hakkındaki düşüncelerini standart bir biçimde kaydetmeyi hedefler. Bu sayede, gelecekteki eğitim stratejileri ve pedagojik yaklaşımlar için sağlam bir veri tabanı oluşturulması amaçlanmıştır.

Yapı (Konstrukt)

Ölçek, "Hadis ve Sünnet Algısı" olarak adlandırılan tek veya çok boyutlu bir psikolojik yapıya

ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, genellikle öğrencilerin **Peygamberin sözlerine ve uygulamalarına** (Sünnet) atfettikleri dereyi, bu kaynakların dini hayatlarındaki merkeziliğini ve Hadislerin eleştirel okumasına veya kabulüne yönelik eğilimlerini içerir.

Ölçeğin maddeleri, öğrencilerin sadece bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda Hadis ve Sünnet'e yönelik sahip oldukları **olumlu veya olumsuz tutumlar** da yansıtacak şekilde formüle edilmiştir. Ölçeğin geliştirildiği orijinal çalışmada, bu yapının hangi alt boyutlardan oluştuğu (örneğin, Hadislerin Otoritesine inanma, Sünnetin Güncel Yaşamdaki Rolü vb.) faktör analizi yoluyla belirlenmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynak özetinde geçerlik (**Geçerlik**) bilgileri özetlenmemiştir (kaynakta '-'). Ancak, bir ölçek geliştirme çalışması olduğu göz önüne alındığında, geçerlik çalışmalarıyla akademik makalede detaylandırılmış varsayılmaktadır. Tipik olarak bu tür geliştirme çalışmalarıyla ağırdaki geçerlik türleri incelenir:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik yapıyı doğru ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, 10 maddenin Hadis ve Sünnet algısı yapısına ne ölçüde temsil ettiğini gösterir.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, Hadis ve Sünnet algısı kavramının tüm yönlerini yeterince kapsayıp kapsamadığını uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Ölçüt Bağılantısı Geçerlik: Ölçeğin, benzer dini tutumlar veya dini yönelimleri ölçen diğer ölçeklerle ilişkisi (uyum geçerliliği) incelenmiş olabilir.

Güvenirlik

Orijinal kaynak özetinde güvenilirlik (**Güvenirlik**) bilgisi de belirtilmemiştir (kaynakta '-'). Ancak, ölçeğin iç tutarlılığını sağlamak amacıyla ağırdaki yöntemlerin kullanılmış varsayılmaktadır:

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa): 10 maddelik ölçeğin kendi içindeki tutarlılığını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayının, ölçeğin maddelerinin Hadis ve Sünnet algısı yapısına tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermesi beklenir (genellikle 0.70 ve üzeri).

Madde Toplam Korelasyonları: Her bir maddenin, ölçekteki toplam puanla olan ilişkisi incelenerek, ölçeğe katkısı düşük olan maddeler tespit edilmiş ve elenmiştir.

Faktör Analizi

Hadis ve Sünnet Algısı Ölçeği (HSÖ), **ölçek geliştirme** çalışması kapsamında faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz, ölçeğin 10 maddesinin kaç farklı faktör (alt boyut) altında toplandığını belirlemek için hayati öneme sahiptir.

Faktör analizi sonuçları, HSÖ'nün tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu olduğunu ortaya koyar. Tek boyutlu olması durumunda, tüm maddelerin genel "Hadis ve Sünnet Algısı" yapısını ölçtüğü kabul edilir. Çok boyutlu olması durumunda ise (örneğin, Hadislerin Otoritesine inanma ve Sünnetin Pratik Değeri gibi), ölçek puanlaması alt boyutlar üzerinden ayrı ayrı yapılmalıdır. Orijinal çalışmanın tam metninde, KMO ve Barlett test sonuçları ile birlikte faktör yükleri ve açıklanan varyans yüzdesi sunulmuştur.

Enstrüman

Test Çeşidi: Geliştirme Ölçeği (Özgün bir araştırmaya dayalı olarak yeni geliştirilmiş tutum ölçeği)

Format: 10 maddeden oluşmaktadır. Cevaplar 5'li Likert tipi derecelendirme ile toplanmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri (Özellikle Meslek Yüksekokulu öğrencileri)

Yaş Grubu: Genç yetişkinler (Tipik olarak 18-25 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geliştirildiği orijinal çalışmada, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ne bağlı Sebem İzzet Baysal Meslek Yüksekokulu öğrencileri örnekleminde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Uygulama, kişisel beyanlara dayalı öz bildirim (self-report) yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Puanlama 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değişir. Yüksek puanlar, Hadis ve Sünnet'e yönelik daha olumlu ve kabul edici bir algıyı işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Dini Tutum, Psikometrik Özellikler, Sebem İzzet Baysal, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Hadis Algısı, Sünnet Algısı

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağılı E-posta Adresleri: macitdemirer@ibu.edu

Yazın Adresi: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi (Tahmini olarak yazarın bağlı olduğu kurum).

Özinler & Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

Kullanım Özinleri: Ölçek akademik ve araştırmaya dayalı çalışmalarda kullanılabilir. Kullanım öncesinde yazarlarla iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Ücret: Ölçeğin akademik kullanım için herhangi bir ücrete tabi olduğu bilgisi mevcut değildir. Genellikle bu tür akademik geliştirme ölçekleri referans gösterilerek ücretsiz kullanılabilir.

Derecelendirme Yemas:

Kesinlikle Katılmıyorum
Katılmıyorum
Kararsızım
Katılıyorum
Kesinlikle Katılıyorum

Referanslar

Demirer, M., ve Duruşun, A. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin Hadis ve Sünnet algısı üzerine bir araştırma: Seben İzzet Baysal Meslek Yüksekokulu örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(2), 613-648. <https://doi.org/10.33931/abuifd.806652>

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: hadis-ve-sunnet-algisi-olcegi-hso-toad.pdf

Hadis ve Sünnet Algısı Ölçeği (HSÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynakta, 10 maddeden oluştuğu belirtilmiş olmasına rağmen, maddelerin içeriği bu özet bilgide sunulmamıştır. Maddeler için orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.

Madde Say?s?: 10**rnek Maddeler (Orijinal kaynakta yer almad??? için genel bilgilendirme amac?yla):**

Maddeler, ?rencilerin Hadislerin ba?lay?c?l???na, Sünnetin hayattaki pratik de?erine ve dini otoriteler taraf?ndan sunulan Hadis yorumlar?na ili?kin tutumlar?n? lmeye odaklan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM